# Kan VVD-dissident Taverne straf verwachten?

Van onze verslaggevers
**Frank Hendrickx**
**Arjejan Korteweg**

**DEN HAAG VVD-fractievoorzitter Halbe Zijlstra deed kort voor de stemming nog een laatste poging zijn fractiegenoot tot inkeer te brengen. Vergeefs. Toen even later in de Tweede Kamer de naam Joost Taverne werd omgeroepen, stemde hij als enige VVD'er tegen het hulppakket voor Griekenland.**

**Een dag later zijn de cynische opmerkingen niet van de lucht. De dissident heeft vijanden gemaakt binnen zijn fractie. Menigeen had vergelijkbare bezwaren tegen de miljardensteun aan Athene. Niemand wilde – in het taalgebruik van de VVD – die 'drol doorslikken', maar tegen heug en meug deden ze het toch. En dan maakt Taverne (43) opeens mooie sier 'als de enige VVD'er met een rechte rug'. Zijn stellingname kwam niet uit de lucht vallen: sinds 2011 zei Taverne intern al bang te zijn voor een permanente geldstroom van noord naar zuid in Europa.**

**Zijlstra reageerde gelaten op Tavernes tegendraadsheid. Die nonchalance was er volgens ingewijden niet geweest als prominentere Kamerleden als Fred Teeven of Han ten Broeke zich tegen de eigen premier hadden gekeerd.**

**De ex-ambtenaar Taverne bungelt onder aan de ladder van de fractie. In 2010 kwam hij binnen op plek 34 van de VVD-lijst, in 2012 zakte hij naar plaats 44. Taverne voerde een vergeefse campagne om met voorkeurstemmen in de Kamer te komen. Slogan: 'Kan Joost het schodden?'**

**Dankzij de monsterzege van Rutte kwam hij toch nog in de Kamer, maar na zijn tegenstem is de vraag opnieuw actueel: kan Taverne het schudden? Bij de VVD is weinig empirisch materiaal beschikbaar om die vraag te beantwoorden. Erica Terpstra hoort tot de zeldzame VVD-dissidenten van dit millennium. Ze stemde als enige van haar partij in 2001 vóór aanscherping van de tabakswet. Terpstra kon zich dat als stemmenkanon permitteren.**

**Zo slecht als met de PvdA'ers Kuzu en Öztürk zal het in elk geval niet met hem aflopen. Zij stapten vorig jaar uit de PvdA-fractie nadat ze hadden geweigerd vicepremier Lodewijk Asscher te steunen. PvdA-prominent Paul Kalma kreeg in 2010 een onverkiesbare plek, volgens zijn medestanders omdat hij herhaaldelijk van de fractielijn was afgeweken.**

**Het kan ook beter aflopen. PvdA'er Lutz Jacobi stemde in 2013 als enige in haar fractie tegen de aanschaf van de JSF. 'Dat lag heel principieel voor mij', zegt ze. 'Bij het regeerakkoord met de VVD had ik op dat punt al een voorbehoud gemaakt. Natuurlijk is er veel druk op me uitgeoefend. Je krijgt zoiets niet gratis, er is moed voor nodig. Maar omdat ik altijd bij mijn standpunt ben gebleven, werd het me gegund.'**

**Bij het CDA wordt afwijkend stemgedrag getolereerd bij ethische kwesties. Sander de Rouwe, sinds kort gedeputeerde in Friesland, maakte daar in 2007 gebruik van. Na lang wikken en wegen stemde hij tegen de mogelijkheid tot adoptie van buitenlandse kinderen door homostellen. 'We hebben daar lang over gesproken in de fractie', zegt hij. 'Afwijken mag, mits het goed onderbouwd is en niet onverwacht komt.'**

**Ineke van Gent, ruim veertien jaar Kamerlid voor GroenLinks, week vier keer af van de fractielijn. De laatste keer in 2011, toen ze als enige van GroenLinks tegen de trainingsmissie in Kunduz stemde. 'Je moet zoiets niet te vaak doen', zegt ze. 'Het principe is toch dat je er in de fractie uitkomt. Maar soms moet je je eigen overtuiging volgen. Je moet een vrij mens durven blijven. Dat wordt je niet altijd in dank afgenomen.'**

**De flankpartijen kennen een nog strengere partijdiscipline. Bij de SP komt een stem tegen de fractielijn niet voor; PVV-dissidenten breken dan doorgaans met de partij.**

**Taverne heeft tot de volgende verkiezingen, uiterlijk 2017, om zijn lot af te wachten. Op de vraag of hij in de VVD-fractie blijft, zei hij woensdag: 'Vanzelfsprekend.'**




De poster die Joost Taverne in stelling bracht toen hij in 2012 met voorkeursstemmen in de Tweede Kamer probeerde te komen.

> Je moet een vrij mens blijven. Dat wordt je niet altijd in dank afgenomen

**Ineke van Gent** week van de lijn van GroenLinks af in de kwestie-Kunduz

PvdA en VVD kunnen uitdelen

## Meer geld voor jonge vaders, ouderen en Defensie

## Sluwe strateeg en wegbereider